

Het roer uit handen of: Hoe een mammoettanker bij te sturen?

Dia 1

Ik neem u mee aan boord van een schip. Een groot schip. Ik neem u mee aan boord van een mammoettanker. U mag meekijken met de stuurman, op de brug, zo heet het huisje waarin de stuurman en de kapitein hun werk doen. Zij doen dit nog niet zo lang... De bemanning is net aangemonsterd.

Het is zwaar weer. Het spat en schuimt en schommelt. De storm raast en giert en zwiept de golven metershoog op. Het zicht is zeer beperkt. Ik schat zo'n 10% van wat er bij normaal weer te zien zou zijn...

Dan opeens ziet de 1^e stuurman een lichtje, recht vooruit. Hij grijpt zijn marifoon (dat is een soort zee-mobieltje) en hij roept boven de storm uit:

1^e stuurman: *Attentie, mayday, mayday. Wij zijn een mammoettanker, wij kunnen niet manoeuvreren! U moet uitwijken.*

Even is het stil. Dan klinkt tussen wat piepjes en kraakjes door:

- ***Wij kunnen niet uitwijken...***

1^e stuurman: *Luister wij willen best samenwerken, we zijn de boel op orde aan het brengen, maar het schommelt zo, we zien bijna niets en u doet niet wat wij willen! Buig af! Wijk uit!*

- ***Het spijt ons, wij willen u graag helpen, alle kennis en ervaring is aanwezig, maar wij wijken niet uit.***

1^e stuurman: *Wij liggen op ramkoers, begrijp dat dan! We zijn een mammoettanker!*

- ***Uw ramkoers is voor ons helder, maar u focust niet. U heeft de boel niet op orde....Wij zijn de vuurtoren.....!***

En het was nog lang onrustig op zee...

D66 heeft, samen met de gehele raad, de taak ervoor te zorgen dat we niet op de rotsen lopen. De nieuwe coalitie vaart een andere koers dan we gewend zijn de afgelopen raadsperioden. Met de Programmabegroting en de 2^e Voortgangsrapportage als uitgangspunt zet D66 daar kanttekeningen bij.

Voor ik verder op de inhoud in ga, past hier wel eerst een **compliment** aan het college. Het is in lange tijd niet zó lastig geweest, na jaren van bezuinigingen, een sluitende begroting voor 2019 te presenteren. Dat is u gelukt, mijn complimenten daarvoor, maar ik ga er, zoals gezegd, wel een paar stevige kanttekeningen bij plaatsen, want het meerjarenperspectief ziet er niet goed uit.

In een gemeente als Tiel, met ruim 40.000 inwoners en een begroting van rond de 130 miljoen euro per jaar, een gemeente met veel rust en ruimte en een veelheid aan regionale functies, een gemeente ook met grootstedelijke problematiek en diverse belangen, daar is een zorgvuldige communicatie van gemeentebestuur met haar inwoners van groot belang. Als politicus heb je een voorbeeldfunctie én een grote verantwoordelijkheid.

De gemeenteraad komt op voor álle inwoners en werkt voor de gehele gemeente. Samenwerking en transparantie zijn onmisbare voorwaarden. Als het gaat om deze twee uitgangspunten: transparantie, iedereen mag en kan weten wat de politiek van plan is en samenwerking: iedereen krijgt de gelegenheid mee te denken of mee te doen, dan valt het D66 op dat het college nauwelijks zichtbaar is geweest de afgelopen maanden.

Dia 2

Samen voor álle inwoners, respectvol politiek bedrijven, open staan voor ideeën...D66 heeft met plaatsvervangende schaamte gezien hoe in stelselmatig negatieve bewoordingen de Avri en haar medewerkers zijn zwart gemaakt en weggezet als misdadige organisatie. De vicefractievoorzitter en de verantwoordelijk wethouder (en bestuurslid van de Avri) hebben niet gemeend daar afstand van te nemen... Ook in de media is dit een eigen leven gaan leiden. Avri-medewerkers hebben nog dagelijks last de wijze waarop zij in het nieuws zijn gebracht.

Gelukkig zijn we nog in gesprek met de Avri en doet het college er alles om de nieuwe wijze van afvalstoffeninzameling tot een goed resultaat te brengen. Maar in regioverband zijn we als Tiel wel beschadigd geraakt. D66 betreurt dat.

Een volgend, voor D66 onbegrijpelijk fenomeen, is de veegwagen. Dat we veel last hebben van zwerfvuil, begrijpen we, dat met name de binnenstad schoner kan, dat zien we ook. Maar met een veegwagen beloont u volgens mij de smeerpippen die er een bende van maken in de stad. U trekt daar maar liefst structureel (dus jaarlijks!) 55.000 euro voor uit.

Dan wilt u graag een stadsmakelaar, voor 70.000 euro. In tijden van grote financiële tekorten ga je toch geen geld uitgeven aan dit soort dingen? We hebben toch al een stadsmanager en Hart van Tiel, waar hard gewerkt wordt aan een mooiere binnenstad. U laat nu alle Tielse inwoners opdraaien voor problemen die door een kleine groep en met name in de binnenstad, wordt veroorzaakt... Een treurige ontwikkeling.

Door even te wachten met deze uitgaven en met de door u zelf voorgestelde werkgroep op zoek te gaan naar bezuinigingsmogelijkheden, heeft u én een sluitende meerjarenbegroting én u kunt toch uw coalitiekeuzes maken...

Dia 3

Vraag:

- Kunt u ons nog eens uitleggen wat zo'n veegwagen nu écht oplost, wat bijvoorbeeld onze eigen inwoners niet kunnen? Heeft u bijvoorbeeld Werkzaak gevraagd of zij mogelijkheden zien?
- Kunt u ons uitleggen wat de stadsmakelaar gaat doen, wat onze eigen stadsmanager en Hart van Tiel niet kunnen?
- Gaat u deze raad en dan bedoel ik de gehele raad, nog serieus nemen door de werkgroep die u zelf wilde bezuinigingsmogelijkheden te laten bedenken?

Of mag die werkgroep alleen achteraf meedenken over hoe snel u begrotingsgaten wilt stoppen?

Vraag:

- Welk scenario van tariefstelling heeft de wethouder in het AB van de Avri ingebracht? D66 vindt het vreemd dat uit het vergaderverslag blijkt dat Tiel als enige gemeente voor optie 1 opteerde, terwijl wij de wethouder toch met de opdracht om te gaan onderhandelen op pad hebben gestuurd.
- Wat is uw afweging geweest om de raad, zoals u zelf stellig beloofde, de notitie te onthouden waarmee we mee konden denken over de tariefstelling van de afvalstoffenheffing?
- Bent u nog steeds voornemens het dossier afvalstoffeninzameling aan de provincie voor te leggen? En zo ja, wat verwacht u daarvan?

Dia 4

Een paar opmerkingen over de onderwijshuisvesting. We zien met de dag het nieuwe gebouw voor de mavo gestalte krijgen. Een goed ingericht gebouw zal straks extra mogelijkheden bieden voor de leerlingen die zich hiermee kunnen ontwikkelen in een eigentijdse leeromgeving. Bovendien versterkt een eigentijds gebouw de concurrentiepositie van de school en kunnen we voldoen aan de nieuwste duurzaamheidseisen.

Dia 5

Het bevreemdt D66 ten zeerste dat het college niet heeft ingezet op een gasloos schoolgebouw van RSG Lingecollege aan de Heiligestraat. Gasloos bouwen staat landelijk hoog op de agenda en juist op lokaal niveau is het steeds meer gemeengoed. Tiel kan koploper zijn in duurzame innovatie. Een gasloos schoolgebouw vraagt een relatief kleine investering die zich in korte tijd terug verdient. Mijn collega's van het CDA en ProTiel zullen hier inhoudelijk nader op ingaan.

D66 heeft hier een procedurele kanttekening. In de raadsvergadering van 26 september verdedigt de wethouder dat er beslist geen ruimte zit in de aanbesteding van RSG Lingecollege om het gebouw aan de Heiligestraat gasloos te bouwen. De wethouder houdt vast aan een veilige marge van 700.000 euro voor eventuele tegenvallers. Een motie over dit onderwerp haalt het niet. Nog geen drie weken later, op 19 oktober, lezen wij in de Programmabegroting dat er onder meer ruim zes ton aan bezuiniging is gevonden in de aanbesteding van het RSG Lingecollege én dat de rekenrente is verlaagd van 1,5 naar 1 %. Er was dus wel degelijk meer investeringsruimte. Ik heb de wethouder daar niet over gehoord. Geen mededeling in de commissie, niet in de raad, geen memo: een en al stilzwijgen....

Daarbij komt de verbouwing later gereed dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. Dat zogenaamde voordeel verdampt, omdat het er aan het eind gewoon weer bijkomt. (De tijd dat de school van noodhuisvesting gebruik moet maken verandert niet...). Hoe dan ook: er zat wel degelijk ruimte voor een gasloos schoolgebouw (duurzaam, toekomstbestendig en met een forse lagere exploitatielast). U heeft dus eigenlijk de raad de mogelijkheid ontnomen om hier keuzes in te maken. Dat is niet alleen een doodzonde...het is ook nog eens dood zonde!

Even naar een geheel ander onderwerp. Wat vrolijker. Ik heb nog een korte anekdote...

Dia 6

Vorige week lunchte ik bij een knusse gezellige horecagelegenheid in de Weerstraat. Zaterdagmiddag, mooi weer, gezellig druk. Naast mij zat een jong gezin en achter mij had een stel, rond de 25 jaar, zojuist afgerekend, maar het draalde nog wat om weg te gaan. De man van het stel liep naar het jonge gezin, vertelde dat hij uit Arnhem kwam en in Tiel wilde gaan wonen. Hij vroeg waar Zinder was en of Tiel een beetje 'te doen' is...

De man en vrouw van het gezin schetsten in nog geen dertig seconden de kern van onze gemeente: "We hebben hier alle vormen van onderwijs, een goed ziekenhuis, heel veel cultuur en een groot horeca-aanbod. Zelfs een wielervedbaan en binnenkort een nieuw zwembad! Mensen komen van ver om hier uit te gaan of te eten. En, oh ja, het is hier misschien geen Brabant, maar het is hier wel rustig en gezellig en als je de Tielenaren een beetje hebt leren kennen, is het hier ideaal wonen en werken", aldus de man van het gezin.

Kijk, daar word ik nu blij van!

Dia 7

En wat **verbindt** de Tielse inwoners met de buitenwereld en met elkaar?: cultuur, één van de onderscheidende kwaliteiten, waarmee Tiel echt het verschil maakt tot ver buiten de regio. Maar houden we dat vol?

Om uw begroting sluitend te krijgen roomt u de reserve vervangingsinvestering van de Agnietenhof af. Op korte termijn kan dat wellicht geen kwaad. U schendt daarmee echter wel opnieuw het convenant. Eerst door de noodzakelijke aanpassing van de trekkenwand ten laste van de Agnietenhof te brengen, nu met een greep uit de reserves. U verschuift hiermee een probleem naar de toekomst en laat de directeur van het cultuurbedrijf in opperste verwarring achter. "Wat voor een wethouder heb ik nu aan mijn fiets hangen?", zal hij zich inmiddels meermalen hebben afgevraagd.

Dan is er nog de accountant. Die is er nogal kien op dat reserves een goede onderbouwing hebben...

Het komt bij ons zo over alsof u uit de losse pols wat geld uit reserves haalt, meer vanuit een persoonlijke voorkeur gedacht..., want een heldere argumentatie heb ik niet kunnen vinden...

Wilt u echt dat ons gouden kroonjuweel bij elk wissewasje naar de gemeente moet om de hand op te houden?

Vraag:

- Er ligt een recent onderhouds- en vervangingsplan voor zowel Zinder als de Agnietenhof. Gaat dat nu de prullenbak in?
- Kunt u ons uitleggen wat er nu precies wordt uitgesteld?
- Wat moet het cultuurbedrijf als het dak gaat lekken? Wat moet de directeur als de veiligheidseisen worden aangescherpt. Waar haalt Zinder of de Agnietenhof geld vandaan als de ARBO-wetgeving met striktere eisen komt?
- Kunt u mij uitleggen in hoeverre het afkomen van de reserves verantwoord is?

Vervolgens heeft D66 vragen over de productontwikkeling van Zinder. Terwijl u bezuinigt op strategische reserves, is Zinder aan de slag met zijn verdienmodel. Er dient geïnvesteerd in de PR, er moet fors ingezet op het aantrekken van cursisten van buiten de gemeente, het doelgroepenbeleid vergt doorlopend aandacht en er is behoefte aan inhoudelijke verdieping van het cursus- en activiteitenaanbod. Wil Zinder een succes **blijven**, haar activiteiten uitbreiden en voor meer mensen aantrekkelijk worden, dan kán daar toch niet geknepen worden? Juist nu is cultuur, meer dan ooit, hét smeermiddel, de verbindende kracht in onze samenleving. Zinder is als een kind dat staat te trappelen om zich te gaan ontwikkelen en u haalt het van school. U heeft goud in handen met de Agnietenhof en Zinder, zelfs met het gebied eromheen! En u lijkt nu de aftakeling al in te zetten.

Vraag:

- Hoe ziet het college de toekomst van het cultuurbedrijf voor zich?
- Kunt u mij het ambitieniveau van dit college uitleggen als het gaat om cultuur in Tiel?
- Heeft het college ideeën voor een toekomstgericht verdienmodel bij zowel Zinder-educatie, als ook de bibliotheek?
- En moeten wij ons ook zorgen maken over ons erfgoed: Ter Navolging, de Joodse begraafplaats, de historische begraafplaatsen in Zennewijnen en Kapel-Avezaath, het onderhoud van historische plaatsen en gebouwen, de collectie bodemvondsten van vele duizenden jaren oud?

Dia 8

Het lijkt erop dat de kaalslag en verarming van Tiel is ingezet. Terwijl de tekorten in de jeugdzorg de pan uitreizen, is er nog steeds geen armoedepact, maar wel nog steeds een kleding- en voedselbank....

We hebben onze mond vol over inwonerbetrokkenheid, maar de mantelzorgers, die inmiddels een onmisbare schakel zijn in onze gemeente, in elke samenleving, worden bijna overgeslagen.

In de commissie probeerde de wethouder nog een uitvoeringsplan Schuldhulpverlening van de commissie te krijgen, terwijl dat toch echt een collegeopdracht is van de raad. Bovendien laat het rekenkameronderzoek al een klip en klare opdracht zien....Nu is het Sociaal Domein best veelomvattend en complex en ik begrijp dat u het soms ook niet begrijpt, maar we moeten er wel mee aan de slag. Vooral inzetten op preventie, want vooral dáár is winst te behalen voor onze inwoners. Daarom onze vraag:

Vraag:

- Waar blijft het uitvoeringsplan voor het armoedepact? U meet en weet inmiddels wel heel veel, maar wat **doet** u nu eigenlijk? D66 zal hier overigens ook een motie voor indienen.
- Is de voedselbank al opgenomen in het armoedebeleid, zoals door deze instelling is benadrukt?
- Op welke wijze is de aandacht voor mantelzorgers, bijvoorbeeld het mantelzorgcompliment, verankerd in uw beleid?

Tot slot heb ik nog een paar technische vragen.

Vraag:

- Door keuzes die u maakt in de begroting, daalt het weerstandsvermogen fors. Hoe zorgelijk is dat?
- Wanneer en waarmee denkt u het weerstandsvermogen weer op peil te brengen?
- Dan heeft D66 begrepen dat de parkeerinkomsten zijn gedaald. Boze tongen (parkeerextremisten...) beweren dat de parkeergarage niet rendabel is. Bijna 400.000 euro minder inkomsten. Klopt het dat de daling van inkomsten **niet alleen** aan de parkeergarage is toe te schrijven, maar dat dit een gevolg is van het beleid rond de totale parkeeropgave? Heeft u al doorgerekend hoeveel geld Tiel misloopt aan parkeeropbrengsten door de vele gratis 'parkeerweekenden'?
- Waarom kiest u er niet voor de rondweg Passewaaij uit de exploitatie van buurt 9, 10 en 11 te financieren? U financiert de rondweg nu uit de algemene middelen, dat heeft een negatief effect op de weerstandsreserve en die is al matig... Hoe gaat u dit oplossen?
- Veel inwoners maken zich zorgen om de ontsluiting van Passewaaij. Kent u de norm voor het aantal inwoners t.o.v. het aantal ontsluitingsmogelijkheden voor een woonwijk? Dit i.v.m. de voorgenomen bouw van buurt 9, 10 en 11 en de mogelijke eis voor de aanleg van een derde ontsluitingsweg.

Dia 9

Voorzitter ik rond af, nog drie zinnen:

Voor D66 is de te varen koers helder en D66 wil best het dek schrobben en de zeilen hijsen, maar een groot schip raakt gemakkelijk op drift. Om dat te voorkomen vaar je het samen. D66 helpt graag de mammoettanker bij te sturen.

Ton Zuidema

Fractievoorzitter **D66** Tiel